

Kronika obce Križovany nad Dudvákem

1991

Kronikárka obce : Elena Mokrá
Do elektronickej podoby spracovali: Viera Vráblová, Viera Krajčírová

Starosta obce : Ľán Vrábek

Kronikárka obce : Elena Mokrá

Dátum narodenia: 29.11.1940

Miesto narodenia: Lukáčovce pri Nitre

Povolanie: učiteľka

Vedením kroniky poverená od: 1.1.1995

Elena Mokrá vyhlasuje:

Bola som vymenovaná za kronikárku od 1.1.1995.

Zápisy za roky 1990, 1991, 1992, 1993 a 1994 boli zaznamenané na základe dostupných materiálov a spomienok občanov.

1991

KOMUNÁLNE VOĽBY

Celospoločenský pohyb, ktorý nastal v dôsledku „nežnej revolúcie“ na sklonku roka 1989, sa preniesol aj do nadchádzajúcich rokov a výrazne poznamenal život v našej obci.

Z vôle občanov a na základe návrhu Jarolima Hrčka, RNDr. Miroslav Dobiša, Milana Jána Benkovského, Jozefa Rožiča a Ing. Petra Hermanského vzišlo z plenárneho zasadnutia Okresného národného výboru v Trnave uznesenie č. 119 zo dňa 31.8.1990, podľa ktorého sa obec Dudváh po pätnástich rokoch rozdelila na pôvodné obce Križovany nad Dudváhom, Vlčkovce a Opoj.

S účinnosťou od 1.1.1991 sa Križovany nad Dudváhom stali samostatnou obcou.

Komunálne voľby do obecného zastupiteľstva sa uskutočnili 23. a 24. novembra 1990.

Vo voľčských zoznamoch bolo zapísaných 1 306 voľičov. Úradné obálky boli vydané 938 voľičom, čo je 71,8 % voľičov.

Kandidátom na starostu obce bol Jarolim Hrčka, spoločný kandidát VPN, KDĽ a KSS. Pre starostu odovzdalo hlas 730 voľičov, čo predstavuje 77,8%.

Kandidátov na poslancov obecného zastupiteľstva navrhovali jednotlivé politické strany a hnutia nasledovne:

VPN - 14 Verejnosť proti násiliu

KDĽ - 14 Kresťansko-demokratické hnutie

KSS - 8 Komunistická strana Slovenska

Platných hlasovacích lístkov na kandidátov za poslancov bolo odovzdaných 877, čo predstavuje 93%.

V každom volebnom obvode sa volilo 12 poslancov. Hlasy jednotlivým kandidátom, ktorí boli zvolení za poslancov boli odovzdané nasledovne:

Por.č.	Meno a priezvisko	Kandidoval	Počet hlasov
1.	Štefan Barta	KDĽ	298
2.	Milan Drinka	KDĽ	273
3.	RNDr. Miroslav Dobiš	VPN	272
4.	František Riška	VPN	268
5.	Miloš Viselka	VPN	264
6.	Stanislav Hlavna	VPN	260
7.	Vladimír Ondrejčka	KDĽ	241
8.	Ľubomír Války	KDĽ	235
9.	Pius Antal	VPN	227
10.	Rozália Halenárová	KDĽ	222
11.	Vladimír Benkovský	VPN	208
12.	Ing. Ľubomír Antal	VPN	203

Vo volebnom obvode číslo 2:

Por.č.	Meno a priezvisko	Kandidoval	Počet hlasov
1.	MVDr. Peter Hotváth	VPN	392
2.	Ján Vrábel	VPN	375
3.	Ladislav Hutta	VPN	345
4.	Vincent Benci	KDH	316
5.	Ing. Peter Hermanský	KDH	315
6.	Peter Greguš	VPN	312
7.	Július Suchoň	KDH	312
8.	Jarmila Šturdíková	VPN	311
9.	Štefan Urminský	VPN	292
10.	Mária Hrušovská	KDH	269
11.	Jozef Horváth	KDH	248
12.	Stanislav Kráľovič	VPN	234

Poslanci podľa politickej príslušnosti boli zvolení nasledovne:

VPN - 14
 KDH - 10
 KSS - 0

z toho 3 ženy a 21 mužov

Na prvom zasadnutí Obecného zastupiteľstva v Križovanoch nad Dudváhom dňa 13. decembra 1990 bola platnosť volieb overená.

OBECNÁ RADA

Starosta obce Jarolim Hrčka a zvolení poslanci zložili predpísaný sľub. Bola zvolená Obecná rada v zložení:

1. Ján Vrábel, zástupca starostu
2. Štefan Barta
3. Július Suchoň
4. Stanislav Hlavna
5. Štefan Urminský
6. MVDr. Peter Horváth
7. Ing. Ľubomír Antal

Starosta Jarolim Hrčka, narodený 28.marca 1933 v Križovanoch nad Dudváhom, vtedajší Kerestúr. Po skončení Rímskokatolíckej ľudovej školy v roku 1944 začal chodiť na gymnázium v Trnave. Po skončení gymnázia v roku 1952 pracoval na poľnohospodárstve rodičov. Po založení JRD v roku 1952 pracoval ako traktorista. Od roku 1956 pracoval v Cukrovare vo Vlčkovciach ako šofér, automechanik, nákupca až po vedúceho materiálno-technického zabezpečenia. Uvedenú prácu vykonával až do zvolenia v komunálnych voľbách za starostu.

V mladších rokoch sa podieľal v aktívnej ako i funkcionárskej činnosti vo futbale, ľadovom hokeji a ďalšom športe. Tiež činnosť v divadelnom krúžku bola viacročná. Organizovaný nebol v žiadnej strane, ale bol zvolený za poslanca Národného výboru a v ďalších dvoch volebných obdobiach bol poslancom Okresného národného výboru v Trnave, kde bol zaradený do dopravnej komisie ONV a vykonával funkciu tajomníka. V tomto období

sa zaslúžil o výstavbu cesty cez našu obec. Uvedená cesta mestskou úpravou stála 23 miliónov korún.

Funkciu starostu vykonával do 31.3.1993, kedy odišiel do dôchodku.

ČINNOSŤ OBECNÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Zriadil sa Obecný úrad v Križovanoch nad Dudváhom. Po 15 rokoch zlúčenia v obci Dudváh sa vysporiadal delimitáciou majetok obce a previedla sa nová inventarizácia. Majetok obce predstavoval hodnotu 12 miliónov.

Vybudovala a zariadila sa sobášna miestnosť v hodnote 100 000 Kč, čo bolo podmienkou na zriadenie matriky v obci. Za matrikárku bola menovaná Eva Viselková.

Ukončila sa IX. etapa plynofikácie, osadenie poklopov a úprava verejného priestranstva po plynofikácii.

Previedla sa oprava Požiarnej zbrojnice a splynofikovala sa Svadobka. Opravilo sa verejné osvetlenie a miestny rozhlas vrátane rozšírenia.

Obnovilo sa šrotovanie obilia, zriadilo sa kaderníctvo, holičstvo, sklenárstvo, predaj mlieka, mäsa a mäsových výrobkov, predaj krmív a oprava obuvi.

Zlikvidovali sa divoké skládky pri Olahových a železnici. Veľké problémy boli z vývozom smetí. Odvoz do Bolerázu stál mesačne 19 000 Kč. Preto sa zabezpečili nádoby na sklo, aby sa nedávalo do popolníc.

Vydávali sa povolenia k podnikaniu súkromníkov. V máji 1991 začal súkromne podnikateľ Ján Kráľovič – Kuka voz, 20.júna 1991 bola otvorená „Predajňa u Kvetoslavy“ – Kveta Horváthová. V decembri 1991 predajňa „DANBE“, Daniela Betáková.

Po dlhých rokovaniach bol rozdelený majetok Prevádzkarne pri bývalom MNV Dudváh podľa počtu obyvateľov v jednotlivých obciach takto:

Križovany nad Dudváhom 50%

Vlčkovce 30%

Opoj 20% z hodnoty majetku. Naša obec získala 84.000 Kč.

PRVÁ PÍ SOMNÁ ZMIENKA O OB CI

Názov obce sa v písomných dokumentoch objavuje r. 1296 ako possessio Kerestur, roku 1390 ako Sancta Crux, roku 1472 de Kerestvr aliter Svatokrisky nominatus, r. 1510 Crysanocz, Kerestúr, r. 1948 Križovany nad Dudváhom.

Križovany nad Dudváhom sú veľmi významnou archeologickou lokalitou od paleolitu (mousterieniu), železovskej a lengyelskej kultúry, eneolitu, doby bronzovej, halštatskej, lalénskej až po dobu rímsku a veľkomoravskú. Obec patrila pôvodne panstvu Červený kameň, neskôr panstvu Šintava, po roku 1817 panstvu Čeklís. Obyvatelia boli poľnohospodári.

Počet obyvateľov bol v r.	1869:	760
	1900:	1078
	1940:	1386
	1990:	1787

V Kerestúre privítali uhorské stavy r. 1490 kráľa Vladislava II.

Kostol povýšenia sv. Kríža je pôvodnou románskou rotundou z 12. Storočia, s ranogotickou klenbou z polovice 13. storočia, k rotunde pristavili v r. 1760 – 1780 (gróf Esterházi) barokovú loď, roku 1938 ju obnovili a rozšírili.

PEČAŤ A ERB OBCE

Pečať obce Krížovany sa zachovala v Slovenskom národnom archíve.

Panstvo Čeklis: Krížovany 8. augusta 1827, 18. augusta 1830 o priemere 28 mm a s kolopisom + SIGILLVM. PASGI. KERESTVRII. 1712. V obraze je lemeš hrotom dohora s rovnoramenným krížom v strede, vpravo trojlupienková, vľavo šesťlupienková kvetina.

Erb obce Krížovany:

V červenom štíte zlatý lemeš s dvoma bielymi kvetmi povedľa a červeným krížom v lemeši.

V Trnave 23.IX.1991

Dr. Jozef Šimončíč, CSc
Trnava, Vajanského 30

ŠKOLSTVO

Základnú školu navštevovalo 304 žiakov, z toho 109 žiakov I. stupňa 195 II. stupňa. Riaditeľkou školy bola Irena Pontesová. Zástupcom riad. školy Jozef Štibrányi, výchovným poradcom Igor Mokrý a vedúcou ŠD Ľubica Drinková.

Triednictvo: I. Ročník Elena Mokrá
II. ročník Jarmila Horváthová
III. ročník Oliva Vráblová
IV. ročník Viera Kráľovičová
V. A Mária Kozárová
V. B Mária Valkovičová
VI. A Viera Hrčková
VI. B Eliška Hirčáková
VII. A Anna Tulisová
VII. B Elena Bittnerová
VIII. A Melánia Škodová
VIII. B Mária Neštická

Družina: I. odd. Ľubica Drinková
II. odd. Táňa Babuljaková
III. odd. Jana Houdeková
VI. odd. Andrea Regendová

Všetkých 55 žiakov ôsmych ročníkov bolo zaradených do ďalšieho štúdia takto:

na gymnázium 10 žiakov, na SOŠ 11 žiakov, na maturitný odbor SOU 4 žiaci a do 3 ročného učebného odboru 30 žiakov.

Zo siedmeho ročníka bol jeden žiak prijatý na dvojročný učebný odbor a dvaja žiaci budú pokračovať v 8. ročníku.

KULTÚRA

V tomto roku sa obnovila tradícia osláv „Dňa matiek“. Tento sviatok nahradil dlho oslavovaný 8. marec Medzinárodný deň žien. V kultúrnom programe vystúpili žiaci MŠ, ZŠ a dychová hudba Krížovianka.

Veľké zmeny nastali v Miestnej ľudovej knižnici. Knižnica prešla pod správu obce. Previedlo sa preradenie kníh do Opoja a Vlčkoviec. V Prírastkovom zozname sa po zlúčení knižníc značilo, ktoré knihy boli zakúpené do pobočiek, tie sa potom vyradili a sú zapísané v Zozname vyradených kníh. Knihy sa v skutočnosti nachádzali na pobočkách a

v Križovanoch bola evidencia. Elena Mokrá zostala pracovať v MLK Križovany a Mária Psotová odišla do dôchodku. (V knižnici pracovala 15 rokov).

ŠPORT

V klube futbalistov pracovali 3 družstvá: „A“ mužstvo, dorast a žiaci.

Telovýchovnej jednote na účinkovaní v súťaži pomáha Obec Križovany nad Dudváhom zakúpením výstroja, lôpt, pomôcok, uhrádzaním autobusu, elektriny, plynu a úpravou ihriska.

SPOLKY A ORGANIZÁCIE

SZŽ

Politické zmeny sa dotkli aj ženského hnutia a tak 16. decembra 1991 členskou schôdzou Slovenský zväz žien skončil svoju viac ako 30 ročnú činnosť. Účasť organizácie, ktorá mala 235 členov bol zrušený a finančný zostatok 3 000 Kes poslaný na Konto nádeje.

ČSČK

Aj v tomto roku organizácia zorganizovala bezplatný odber krvi. 7.1.1991 - 50 darcov a 12.8.1991 - 47 darcov.

Striebornú plaketu prof. Jána Jánskeho získali: Mária Bachratá
Jozef Miklaš
Peter Viselka
Miroslav Valenta

SLOVENSKÝ ZVÄZ ZÁHRADKÁROV

Najlepšie si počinal Slovenský zväz záhradkárov, ktorého sa zmeny nedotkli. Organizácia mala 121 členov, pracovala v zložení:

Predseda: Ladislav Horváth st.
Tajomník: Štefan Kollár
Hospodár: Stanislav Pollák
Pokladník: Bernard Záhumenský
Predseda revíznej komisie: Ernest Horváth ml.
Členovia revíznej komisie: Jozef Šturdík
Miroslav Opold

Aj v tomto roku zabezpečoval Stanislav Pollák výkup ovocia, objednavanie ovocných stromov, postrekovych látok a sadbovych zemiakov. Prostredníctvom miestneho rozhlasu oboznamovali občanov o chemickom ošetrovaní ovocných stromov a zeleniny, predviedli strihanie okrasných drevín na verejných priestranstvách obce.

POĽOVNÍCKE ZDRUŽENIE

V tomto roku došlo k rozdeleniu bývalého PZ DROP Hradište na dve poľovnícke združenia:

Ako uvádzajú členovia PZ v posledných rokoch sa znížili stavy srnčej zveri. Príčiny boli rôzne. V zimoviskách bola srnčia zver často vyrušovaná, preto tieto lokality postupne opúšťala.

Poľovníci zaznamenali aj výrazný pokles zajačej zvery a to v celej oblasti západoslovenského kraja. Mimoriadny pokles bol zaznamenaný aj u kohútov, bažantov a stavy jarabíc sú tak nízke, že im hrozí vyhynutie, hoci každý rok členovia vypúšťajú do chotára 250 kusov odrastených kurčiat.

Členovia PZ každoročne organizujú v Tálingoch strelecké preteky a tradičné poľovnícke zábavy.

MATRIČNÉ ZÁPISY

V tomto roku sa narodilo 21 detí, od augusta sa zosobášili 3 manželské páry a zomrelo 27 občanov, vrátane obyvateľov Domova dôchodcov.

KDH

Predsedníctvo Kresťansko demokratického hnutia pracovalo v tomto zložení:

Predseda: Ing. Vladimír Ondrejčka
 Podpredseda: Suchoň Július
 Pokladník: Barta Štefan
 Zapisovateľka: Betáková Daniela
 Nástenkárka: Hrušovská Mária
 Členovia: Horváth Jozef, Sviček Jozef, Slezák Jozef, Hužovič Marián

Počet členov vzrástol na 47. Dňa 14.4.1991 sa uskutočnila výročná schôdza, na ktorej sa zúčastnilo 31 členov.

Členovia klubu zabezpečili autobus na Novénu k Trnavskej Panne Márii.

CIRKEVNÝ ŽIVOT

19.9. – 24.9.1991 zorganizoval Milan Drinka spolu s farskou radou púť veriacich do Lurdov. Do Marianky putovali veriaci peši cez hory z Rače.

V tomto roku začali Michal Hužovič, Adrián Čapkovič a Marián Svíba roznášať do domácností Betlehemske svetlo, ktoré priniesli rakúski skauti do Bratislavy z chrámu Narodenia Pána v Betleheme. V každej domácnosti zažehlali požehnané vianočné sviatky a zapálili od lampášov pripravenú sviečku.